

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 1:30
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2:50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neuravnavljiva
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Cerkovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Bolgarija brez vlade

Da prvi naša sosed Bolgarija iz krize v krizo, je že splošno znano dejstvo. Njene dosedanje krize so bile ali notranjpolitičnega značaja, zlasti borba med kmetskimi, delavskim prebivalstvom in meščanstvom, ali pa je prišel tudi zunanje-politični moment v poštev. Povsem razumljivo. Bolgarija kot premagana država je bila v svojem stremljenju, da se obnovi, kolikor toliko vezana na države zmagovalke. Bolgarija kot balkanska država pa je bila nemalokrat predmet intrig, predvsem od strani tiste velesile, ki hoče iz balkanskih zmed kovati političen kapital zase. Skoro pri vseh krizah pa so bile, bodisi posredno, bodisi neposredno, udeležene različne macedonske organizacije, ki imajo tudi pri sedanjih vladnih krizah odločilno vlogo.

Pod imenom IMRO znana macedonska organizacija se je v zadnjem času razcepila. Prvo skupino vodi Mihajlov, drugo nasledniki umorjenega generala Protogerova. Obe skupini se bojujejo na nož. Obe izdajata enako se glaseče glasilo, obe prirejata posamezne atentate. Mihajlov vodi bolgarsko Macedonijo, nasledniki Protogerova pa se naslanjajo na Sofijo in na denar, ki ga dobivajo od »komiteja onstran meje«. Drug drugemu očitajo izdajalstvo. Obe organizaciji se bojujejo kot redni vojski. V začetku avgusta smo čuli o krvavih pokoljih v dolini Meste. Sredi avgusta se je izvršil atentat na kavarno »Serdica« v Sofiji, kjer so se zbirali pristaši Protogerova. Pri Plovdivu je prišlo do redne bitke, v kateri je bilo stotine mrtvih.

Razen teh dveh organizacij, ki imata lastno državno upravo in lastne davke, obstoja še večje število drugih macedonskih organizacij — nekateri jih štejejo 200 —, ki so združene v osrednje vodstvo in ki simpatizirajo z IMROm. Macedonci imajo vobče v bolgarski državni upravi veliko moč. Najdemo jih skoro v vseh uradih, v bolgarskih družinah in zlasti v oficirskem štabu. Znano je, da skoraj ni bilo bolgarske vlade, v kateri ne bi imeli macedoncev. In znano je, da so aktivni ministri tudi aktivni člani macedonskih organizacij.

Ko se je pojavil med revolucionarnimi macedonci razdor, je posegla vmes antanta Francije in Anglije ter zahtevala od bolgarske vlade, v prvi vrsti od ministrskega predsednika Ljapčeva in zunanjega ministra Burova, da porabi Sofija to priliko in razpusti te organizacije, ki pomenijo skrajno motenje miru na Balkanu in trajno oviro, da ne pride do sporazuma med Bolgarijo in sosednimi državami. Nastalo je vprašanje, kaj bo napravila bolgarska vlada. V tem trenutku so se pojavila ostra notranjpolitična nasprotja. Sedanji predsednik bolgarskega parlamenta Cankov, ki pripada skrajnemu krilu demokratskega vladnega »Demokratskega Sgovora«, je prišil na to, da se mora vpoštovati, če naj njegova skupina podpira finančno politiko vlade, da dobi Bolgarija zunanje posojilo in da uredi svoje dolgeve z Nemčijo, njegova notranja politika, ki zahteva ostrejši nastop proti agrarcem in komunistom, ter da se krepkeje poudarja bolgarski iredentizem. Cankov, ki že itak stremi dolgo časa za tem, da vrže Ljapčeva, je, kakor je videti, v svojih zahtevah precej nepopustljiv. Hitro so se oglasili še drugi ministri s svojimi zahtevami. Burov je šel s stališča trenutnega bolgarskega zunanjega položaja in je logično, četudi nerad, v funkciji zunanjega ministra zahteval odstop vojnega ministra Vlkova, ki mu kot eksponent macedoncev naravno najbolj škoduje pri veliki antanti. Toda car Boris je Vlkova obdržal, se postavil pri vojaških manevrih ostentativno zanj in Ljapčev kabineti je moral podati ostavko.

Kako se bo razvijala vladna kriza, je sicer težko proročati. Gotovo pa je, da mora vsaka država zaenkrat še računati z dosedanjimi vladnimi strankami, kakor tudi, da bo vsaka vlada imela nemajhno odgovornost tako nasproti svoji domovini kot nasproti zunanjemu svetu. Glavno je vprašanje, v koliko bo na bolgarski strani dobre volje, da pride do kolikor toliko znosnega sožitja s sosednimi državami. Naša vlada je že ponovno dokazala, da ne mara nikakih nasprotstev, da pa mora tudi Bolgarija od svoje strani podvzeti vse, da prepreči, kar bi dovedlo do nasprotstev. Mi smo svojo dobro voljo že premočnokrat dejansko pokazali. Kljub temu, da smo imeli ravno v zadnjem času premočnokrat atentatov v južnem delu naše države, in kljub temu, da so pod nožem in bombami macedonskih revolucionarjev padli premočnokrat odlični predstavniki naše civilne in vojaške oblasti, naše zunanje ministrstvo ni še nikoli odtegnilo prijazne roke. To

Bolgarija v brezupni krizi

v Sofija, 6. sept. (Tel. Slov.) 72 poslancev demokratičskega sgovora je podpisalo izjavo, da ne ostanejo dalje v stranki, če se bo sestavil nov kabinet v isti sestavi, kakor je bil sedaj, pa brez vojnega ministra Vlkova. Ta izjava pomeni konec vladnega bloka, ker so drugi poslanci odločno proti vojnemu ministru in ne bi podpirali kabineta, v katerem bi bil Vlkov. Položaj je tedaj popolnoma zapleten in brezupen. Kralj je že začel sprejemati politike ter je po Ljapčevu sprejel predsednika sobranja Cankova in voditelja demokratov Malinova. V posebni izdaji narodno-liberalne »Nedzavisimosti«, ki je bila zaplenjena, objavlja Vlkov izjavo, v kateri kot resnično označuje oficijozno demantirano vest, da sta Burov in Cankov zahtevala njegov odstop. Utemeljitev te zahteve iz zunanje-političnih vzrokov smatra za poniževalno, pa tudi za neresnično, kar povzroča še večjo ogorčenost. On in vojska sta vedno izpolnjevala vse zakonite dolžnosti in predpise ter je zahtevo po odstopu odklonil samo zato, da obvaruje kabinet vpliva strankarskega fanatizma ter bo do zadnjega trenutka ostal na tem stališču.

v Paris, 6. sept. (Tel. Slov.) Bolgarska kabinetna kriza je dala »Tempsu« povod za izredno ostro polemiko proti Italiji, ki je s tem, da je odklonila skupno demaršo Francije in Anglije, očitno hotela doseči, da si zagotovi v Bolgarski nove simpatije, ki naj bi prišle prav njen politiki na Balkanu. Mnenje rimskih listov, da je demarša v Sofiji izhodišče skupne angleško-francoske politike proti italijanskemu vplivu na Balkanu, označuje »Temps« kot fantastično zavijanje, ki nima nobene podlage.

Stanojevič grozi s KDK

Aca Stanojevič za sestanek z Veljo Vukičevićem — V skrajnem slučaju hoče Stanojevič vlado s pašičevci in KDK — Shod pašičevcev v Beogradu — Borba v NRS resna in ostra

n Beograd, 6. sept. (Tel. Slov.) Danes dopoldne je vladalo v Beogradu radi proslave rojstnega dne politično zmešanje. Šele proti poldnevju je postalo politično življenje nekoliko zibavnejše, posebno v radikalnem klubu v narodni skupščini. Tu je imel Velja Vukičević s svojimi prijatelji iz kluba sestanek in sprejemal stranke. Dolgo je konferiral z Ilijo Mihajlovičem, podpredsednikom radikalnega kluba. Nato je Ilija Mihajlovič odšel v predsedništvo vlade, kjer je obiskal predsednika vlade g. dr. Korošca. Pri tej priliki je Ilija Mihajlovič obvestil predsednika vlade o svojem sestanku z Veljo Vukičevićem in Aco Stanojevičem. Malo prej se je vršil v hotelu »Paris« sestanek med Aco Stanojevičem, Marko Trifkovićem in Ilijo Mihajlovičem. Aca Stanojevič je tu podal svoje mišljenje, da bi v slučaju, če Vukičević ne bi hotel pristati na njegove predloge, delal za ustvaritev bloka med radikali, pristaši glavnega odbora in KDK ter dr. Korošcem kot zastopnikom Slovencev. Vsekakor pa želi Aca Stanojevič, da se popreje še sestanek z Veljo Vukičevićem. Isto željo goji Velja Vukičević.

Današnje beograjske »Novosti« in »Pravda« pišejo, da bo Aca Stanojevič v slučaju, da sestanek med njim in Veljo Vukičevićem ne bi imel zaželenega uspeha, težko pridobil predsednika vlade g. dr. Korošca za to, da bi zapustil predsednika NRS kluba Veljo Vukičevića in sestavil z njim preje omenjeno kombinacijo. Omenjeni sestanek bi se imel vršiti jutri. Aca Stanojevič povdarja, da je treba na vsak način najti pot do sporazuma s Hrvati. Ko so časnikarji vprašali Vukičevića, kaj misli o tem sporazumu, je odgovoril: »Tudi jaz sem za to, če je sporazum sploh mogoč. Mi ne delamo proti sporazumu. Ne verjamem, da bi mogel Stanojevič to izvesti. Če ga pa napravi, bom jaz prvi pozdravil. Razume se, da mora priti ta sporazum pred radikalni klub.« Pristaši glavnega odbora nameravajo sklicati v kratkem v Beograd velik shod. Vršil bi se še ta mesec.

Svečana proslava prestolonaslednikova rojstnega dne

n Beograd, 6. sept. (Tel. Slov.) Proslava rojstnega dne prestolonaslednika se je v Beogradu izvršila na slovesen način. Na poslopjih so visele državne in narodne zastave. V katoliški cerkvi v Kronske ulici se je ob desetih vršil slovesni »Te Deum«, ki ga je opravil g. msgr. dr. Madjerec. Službi božji so prisostvovali predsednik vlade g. dr. Korošec, zastopnik dvora polkovnik g. Zlatanović, mnogo odličnih častnikov in uradnikov ter izredno veliko število meščanstva. Ob 11 se je vršila v saborni cerkvi pravoslavna služba božja. Opravil jo je patriarh Dimitrije. Prisostvovali so predsednik vlade g. dr. Korošec, zastopnik zunanjega ministra g. Šumenković, ministri gg. Angjelinović, Kujundžić, dr. Nikola Subotić, Doka Popović, Mehmed Spaho, predsednik narodne skupščine dr. Ninko Perić, številni poslanci, polkovnik Pikić, zastopniki društev in veliko število meščanstva. Služba božja se je končala z govorom patrijarha Dimitrija. Na aerodromu so se vršile tekme. V Novem Sadu je pri tekmah dobil kraljevi pokal za najboljšega pilota pilot Dušan Radović. Proslava rojstnega dne se je vršila svečano v vsej državi.

Zgradba novega parlamenta

n Beograd, 6. sept. (Tel. Slov.) Minister za javna dela se je te dni odločil, da pospeši dovršitev nove zgradbe narodne skupščine. Dela se bodo dala izključno domačim podjetjem, ki se bodo morala obvezati, da do

je znala vpoštovati tudi velika antanta, ki je naše ravnanje priznala za pravilno in ki je v interesu miru morala dati opomin Bolgarski. Naj se že reši bolgarska kriza na tak ali oni način, Jugoslavija bo, v kolikor je v programu sedanje vlade, znala varovati naše državne interese, kakor tudi storiti vse, da se izpolni geslo: Balkan balkanskim narodom!

vršijo vsa dela do spomladi leta 1930. Licitacija se bo vršila 15. septembra. 30. septembra bi se pričelo z delom.

Fantazije KDK

č Zagreb, 6. sept. (Tel. Slov.) Zagrebški listi nadaljujejo s pisanjem o amputaciji. Poleg tega razširjajo najbolj fantastične vesti o činiteljih, ki delajo za amputacijo. Danes je Pribičević izjavil, da je Davidović eden izmed glavnih predlagateljev amputacije. Današnji »Hrvat« ponovno piše o amputaciji. Pod velikim naslovom »Hrvati in amputacija« prinaša obširen članek. V članku piše: Oni imajo prav, da govorijo o amputaciji. K temu morejo vsi Hrvati pripomniti tisto, kar je dejal pokojni Stjepan Radić, ko so mu sporočili to beograjsko namero: »To je vendar najpametnejše, kar morejo napraviti.« »Hrvate« pravi, da so skoro vsi Srbijanci za amputacijo. Za amputacijo sta bila tudi pokojni Pašić in Protič. Sedaj sta glavna borca za to težnja Marinković in Ljuba Davidović. — Zaradi take pisave »Hrvata« je bil »Hrvat« danes zaplenjen.

Pretepače hvali g. asilo „mirotvorcev“

č Zagreb, 6. sept. (Tel. Slov.) Današnji »Narodni val« prinaša iz Križevcev vest, v kateri napada hrvatske Orle in hvali svoje ljude, ki so jih napadli in pretepli. O Orlih pravi, da so Koroščevi pomočniki. Značilno je tako pisanje »Narodnega vala« v času, ko ugledni delavci v hrvatskem Orlu javno izjavljajo, da sploh niso pristaši HPS. Znano je celo, da so nekateri Orli vodili odkrit boj proti HPS. »Narodni val« danes tudi ostro napada djakovskega nadškofa Akšamovića zaradi tega, ker je pozval v goste g. Ribarja.

č Zagreb, 6. sept. (Tel. Slov.) V poslednjem času so se v raznih krajih ustanovile bojne organizacije, ki jih ustanavlja HSS. Te organizacije podžigajo bivše batinaške hrvatske organizacije »Hanao«. Zdi se, da so poslednji napadi na hrvatske Orle izvršili po navodilih teh organizacij. V Zagrebu se širijo te organizacije. Imele bi napadati predvsem gri-

Bolgarski zunanji minister Burov.

slashe HPS, pa tudi druge vladne pristase. Nevarnost take organizacije so opazili v vodstvu HSS. Zato so včeraj izdali naredbo, da se ne smejo po vaseh ustanavljati mladinske organizacije. Ustanavljanje je dovoljeno edino le v mestih. Pri teh organizacijah člani ne smejo biti stari nad 21 let.

Venizelos dal nalog za pogajanja

v Atene, 6. sept. (Tel. Slov.) Grški zunanji minister Karapanos je od Venizelosa dobil nalog, da razpravlja z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Marinkovićem, da pride do sporazuma v vseh vprašanih, ki so neresena med Grško in Jugoslavijo. — Ministrski predsednik Venizelos je noč prebil nemirno, vendar po zahtevu zdravnikov ni nobene nevarnosti, da si je vročina danes narasla na 38,6 stopinj.

Kako bodo branili Paris

v Paris, 6. sept. (Tel. Slov.) V zadnjem času so se vršile med velikim generalnim štabom, vojaškim guvernerjem v Parizu in med policijskim prefektom konference o zavarovanju glavnega mesta v primeru nemirov. Dosedanji sistem je določal, da se v vsem mestu koncentrirajo pešpolki in konjenica v majhnih oddelkih, med katerimi so vzdrževali zvezo tanki in oddelki strojnih pušk, se je spremenil tako, da bodo čete varovale samo še Tuillerije in Elizej, dočim se ostalo mesto prepusti in se zavzame šele pozneje s četami, ki se zberejo iz province v Versaillesu.

Proces radi Mussolinija

v Milan, 6. sept. (Tel. Slov.) Pred posebnim sodiščem v varstvo države se vrši proces radi atentata z dne 31. oktobra 1926. Takrat je bil sprožen strel in je zadel Mussolinija v roko. Kot namišljeni storilec je bil tedaj 16-letni Zamboni na licu mesta linčan. Sorodniki umorjenega Zambonija stoji sedaj pred sodiščem kot sokrivci. Baje je teden pred tem dogodkom šla po celi Italiji govorica, da bo Mussolini umorjen. Taka sporočila je dobila tudi komisija. Mussolini sam je v preiskavi izjavil, da je natanko videl, kako je nek srednje velik mož prodiral kordon in izstrelil proti njemu. Tudi druge priče izpovedujejo podrobno o atentatu. Zambonijevi so obtoženi kot goreči anarhisti. Oče Zamboni je zanikal vsako krivdo in trdi, da je bil v istem času v Milanu ter se je šele zvečer vrnil v Bologno. Proces bo zavzel več dni.

Nemška oklopna križarka.

v Berlin, 6. sept. (Tel. Slov.) Komunistična stranka stoji še vedno na stališču, da je treba ljudske odločitve, če se naj zgradi nameravana oklopna križarka. 5000 volivnih upravičencev je že stavilo ta predlog. Vlada se je o predlogu posvetovala in vsi ministri so v imenu svojih resorsov zavzeli svoja stališča. Če naj se predlog sprejme, bi moralo zanj glasovati 4.129.000 volivcev. Komunistični stranki manjka 766.000 glasov. Te upa dobiti iz vrst socialnodemokratske stranke, ker je veliko število teh volivcev nezadovoljnih s postopanjem svojih ministrov v vladi. Baje je tudi v stranki centruma neednost, četudi je preje ta stranka bila za zgradbo križarke.

v Paris, 6. sept. (Tel. Slov.) Boj za naslednika Bokanowskega še ni končan in ima čisto političen značaj. Radikalna stranka zahteva to ministrstvo zase in hoče pojačiti radikalno krilo vlade. Poincare, ki hoče obdržati ravnotežje v kabinetu, si je odločitev pridržal.

Glavno je: Porenje in Anschluss

v London, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Diplomatski poročevalec »Daily Telegraph« poroča o ženevskih razgovorih o izpraznitvi Porenja in o priključitvi Avstrije k Nemčiji, da je dr. Seipel zagotovil Briandu, da se Avstrija v tem času ne peča z mislijo združitve z Nemčijo. Tudi Müller bo podpiral to zagotovitev, toda nobeden od njiju ne more formalno ali končno veljavno za vse čase opustiti idejo priključitve. Nedvomno se je nameravalo pripraviti dr. Beneša k izjavi, da bi zavezništvo vsak poskus priključitve Avstrije k Nemčiji smatrali za casus belli. Vendar se o tem med zavezništvi nikdar ni dosegla soglasnost in tudi Kelloggova pogodba ne bi opravičevala take vojne kot samoohranbo vojno. Italija je nasproti priključitvi sedaj manj sovražna kakor prej, deloma radi obljub dr. Seipela, da ne bo posegal v južnotirolsko vprašanje, deloma radi prizadevanj Francije in Češkoslovaške, da se pritegne Avstrija h gospodarski podonavski zvezi, h kateri Nemčija ne bi pripadala. Italija bi se po taki federaciji čutila bolj ogroženo, kakor po priključitvi in smatra torej priključitev za manjše zlo. Glede izpraznitve Porenja se smatra okoliščina, da se angleška delegacija ne udeležuje francosko-nemških razgovorov, kot značilna za težkoče hitre rešitve. Anglija in Italija imata kot jamca miru v Porenju po locarnski pogodbi pravico, da uveljavljata svoj vpliv pri teh razpravah. Zelo aktivna je pri tej stvari Belgija, ki kot ceno za predčasno izpraznitev zahteva povrnitev 7 milijonov mark, katere je Nemčija izdala v času zasedbe Belgije med vojno.

V francoskih krogih in posebej od časnika, ki stoje blizu Briandu, se o včerajšnjem razgovoru Brianda z nemškim državnim kanclerjem Müllerjem doznava, da je Müller pristojušo načel problem izpraznitve Porenja in da je izjavil, da si je berlinska vlada popolnoma na jasnem, da je vprašanje predčasne izpraznitve Porenja medzavezniška stvar, o kateri se ne more razpravljati v razgovoru med dvema, temveč samo ob soudeležbi in s pristankom Anglije, Belgije in Italije. Vsekakor je ojačen vtis, da bo razgovor dovedel do bistvenega zboljšanja odnošajev med Nemčijo in Francijo.

SHS in CSR gresta skupaj

v Zeneva, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković in češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš sta danes prosila Brianda, da bi ju o pogajanjih v vprašanju izpraznitve Porenja sproti obveščal in ju posebno informiral o vseh eventualnih pogajanjih o priključitvi Avstrije k Nemčiji.

Člani male antante se nahajajo v stalnem stiku in se posvetujejo o manjšinskem vprašanju ter o vprašanju madžarskih optantov. Iz obvestil se izve, da je značaj njihovih posvetovanj obrambne narave. Za Balkan in za centralno Evropo bo mala antanta predlagala neke vrste lokarnsko pogodbo. Mala antanta je za to, da se v to pogodbo pritegneta tudi Madžarska in Bolgarija. Vendar pa slednji državi odklanjata.

Optante iz Ženeve

v Zeneva, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Romunski ministrski predsednik je včeraj v Montreaux sprejel romunske delegate pri Društvu narodov Antonia, Comnena in Juvara, ki so potem korporativno odšli k Briandu, kateremu so sporočili, da se Romunija v Svetu Društva narodov ne bo udeleževala nobenih nadaljnjih razprav o romunsko-madžarskem optantskem vprašanju, ker so te razprave na zadnjem zasedanju bile izrecno priznane kot končane in je madžarska vlada doslej sabotirala direktna pogajanja.

Marinković in Karapanos

v Zeneva, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Madžarski zunanji minister Valko je imel danes celo vrsto razgovorov, med drugimi z nemškim delegatom Schubertom, holandskim zunanjim ministrom Belaertsom, japonskim delegatom Adacijem in avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Seiplom. Med drugim je omeniti še en razgovor, ki je bil danes dopoldne med jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Marinkovićem in grškim zunanjim ministrom Karapanosom. Oba državnika sta se razgovarjala o celi vrsti vprašanj, ki so važna za odstranitev raznih nesporazumljenj.

Med Litvo in Poljsko tiha vojna

v Zeneva, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji Društva narodov se je pričela zahvalna brzojavka nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna. Nato sta govorila avstralski delegat Lachlan in norveški zunanji minister in ministrski predsednik Mowinkel, ki je hvalil delo varnostnega odbora in njegova prizadevanja za mednarodno zaupanje. Atmosfera varnosti je najodličnejša naloga Društva narodov, ki jo mora čuvati edini tako rekoč permanentni organ: Svet Društva narodov, vsled česar se je Mowinkel tudi izjavil proti zmanjšanju števil letnih zasedanj od 4 na 3; dalje se je odločno izjavil tudi proti sistemski možnosti zopetne izvolitve, ki male države še bolj zapostavlja. Mowinkel je dosegel med govorniki dosedaj največje odobravanje. Za njim je govoril belgijski zunanji minister Huysmans, ki je ugotovil, da je sedanje zasedanje Društva narodov prvo, pri katerega začetku ni nobene akutne krize. Kelloggova pogodba odkljuje neprecenljivo prednost, da je v mednar. moralni kodeks vstavil odpoved vojni. — Generalna debata se je potem odgodila na jutri dopoldne. Jutri se bo glasovalo tudi o vprašanju, ali se more o možnosti takojšnje zopetne izvolitve Španije v Svet Društva narodov razpravljati, ne da bi se preje o tem posvetoval odbor.

Danes se je pri Svetu Društva narodov z velikim zanimanjem in ob prisotnosti številnega občinstva razpravljalo o poljsko-litvanskem vprašanju, o čemer je poročal holandski zunanji minister Belaerts. Poročilo poudarja, da je od treh imenovanih posameznih komisij samo komisija za pravna vprašanja in za lokalni promet prišla do začasnega dogovora, ter obžaluje, da se plenum komisije še ni mogel sestati tako, da pogajanja pravzaprav niso dosegla nobenega uspeha. Poljski zunanji minister Zaleski je izjavil, da poročilo pravzaprav nima ničesar pristaviti, ker Poljska te stvari ni spravila pred Svet Društva narodov in ker ima

Svet material pred seboj. Potem je Voldemaras v dolgem govoru obtoževal Poljsko, da je bil v poljski delegaciji v Königsbergu tudi stotnik, ki je organiziral tolpe, katere so večkrat vidrale v Litvo, in da je litvanska delegacija šele začetkom aprila prejela prve konkretne predloge, tako da se Litvo po krivici obdoljuje, da zavlačuje pogajanja. Nato je predsednik Procope prekinil Voldemarasa s prošnjo, da da prvi, eno uro trajajoči del svojega govora predstaviti, preden ga nadaljuje.

Središče ženevskega življenja se je preneslo v zasebne razgovore med posameznimi diplomati in zunanjimi ministri. Kot je dokazal dosedanj potek, se razgovori sučejo okrog francoskega zunanjega ministra Brianda, kar je povsem razumljivo, ker manjka njegov tekmeč Sir Austen Chamberlain. Dasi posamezni razgovori ne bodo dobili konkretnih sklepov, se vendar smatrajo za važno predpripravo za poznejšo izmenjavo misli med posameznimi vladami. V prvi vrsti gre za splošno nemško vprašanje, ki se razčlenja v dve točki: Porenje in priključitev Avstrije. Uspeh, ki bi ga bilo v porenskem vprašanju zabeležiti, bo morda ta, da se bodo od francoske strani stali čisto določeni predlogi in zahteve, na podlagi katerih bi bil Briand pripravljen razpravljati z zavezništvi o izpraznitvi Porenja. Nemški državni kancler Müller pa bo prisiljen, da se, četudi v odsotnosti zunanjega ministra Stresemanna, izjavi o tem, koliko je Nemčija pripravljena zadostiti antantnim željam po varstveno zapadne meje, po mednarodni kontroli in po točnem izplačevanju Dawesovih reparacij. Za Nemčijo je namreč prihodnje proračunsko leto prvo normalno leto in bodo dajatve daleko presegale dosedanje. Vprašanje priključitve Avstrije pa se zdi, da bo ostalo na isti točki, kot je bilo dosedaj.

Kovine.

v London, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Baker: tendenca voljna, Standard kasa 62.8125—62.875, tri mesece 63.3125—63.375, Settl 62.875, Elektrolid 68.75—69.25, Best Selected 65.25—66.5, Strong Selected 94, Elektro Wirebars 69.25, Cin: tendenca čvrsta, Standard kasa 211.25—211.5, tri mesece 209.25—209.5, Settl 211.5, Banka 218, Straits 214.5. Svinec: tendenca voljna, inozemski prompt 22.1875, tuji 21.875, Settl 22.125. Cink: tendenca mirna, navadni prompt 24.8125, tuji 24.875, Settl 24.875. Aluminij: tuzemstvo 95, inozemstvo 100. Antimon: angleški izdelek 59.5—60, kitajski 37.5—38. Živo srebro: 23.25—23.5. Platina: 17, Wolfram 16.125. Nikel: 175—175.5. Bela pločevina: 18.125. Bakreni sulfat: 34.75—35.25. Cleveland lito železo III.: 66. Srebro: 26.5625—26.6875. Zlato: 84.1125.

Slovenci v Italiji

Komedija.

Ministrski predsednik Mussolini je nakazal občini Košane za pogorelce v Čepnem 5000 lir. Drugod ne predstavlja tak dogodek prav nič posebnega. Ne tako na Primorskem. Pod naslovom: »Zahvala kraških drugorodcev za rimljansko generoznost duceja« je priobčil »Popolo di Trieste« v perfektni italijanščini in v strogem fašistovskem slogu pisano pismo, v katerem se kmetje pogorelci (Sušelj Josip, Penko Anton, Spetič Anton, Mihael Dovgan, Penko Josip, Repič Mihael, Bonano Leopold in Penko Ivan) »ganjeni« zahvaljujejo tržaškemu fašistovskemu tajniku in prefektu za dar in prošnjo slavno uredništvo fašistovskega glasila, naj izreče zahvalo ministrskemu predsedniku za »generozni in plemeniti čin, s katerim je hotel Mussolini zopet pokazati svoje zanimanje za drugorodno prebivalstvo.« Pogorelci se nadalje zahvaljujejo košanškemu podežlatu, ki je blagovolil »s svojim generoznim in skrbnim srcem pokazati svoje veliko zanimanje za občino, ki jo upravlja.« — Če se državljanji kake države zahvaljujejo za pomoč v nesreči, ne bo nihče oporekal. Zgrajati pa se mora vsakdo, ko vidi, da se take izsiljene zahvale upravlja za gojijo proti »gagarjem, pismarjem, najetim časnikařem in duhovnikom-politikanom, ki pošiljajo svoje morilce požigati šole in vdirat v blaginje.« kakor je to storil omenjeni fašistovski list! V pripombi k tej zahvali zahteva »Popolo di Trieste«, naj se slovenski časnikaři in duhovniki konfirirajo! In da bi lažje dosegel svoje namene se ne strši list celo duhovnikom podtakniti krivdo za razne uboje in požige! — Kako je prišlo do omenjene zahvale, nam pove že vsebina pisma samega. Podežlat pohvali samega sebe — pismo je bilo namreč spisano in podpisano na županstvu — napravljeno je poklon fašistovskemu glasilu, o katerem slovenski kmet še nikdar ni slišal, in fašistovskemu tajniku. Zahvala Mussoliniju je čisto postranska stvar; ministrski predsednik menda tudi ne rabi takih zahval. Lokalni poglavarji pa morajo od časa do časa pokazati Rimu, da živijo.

Prihajamo k drugemu delu komedije. Preteklo sredo je fašistovski tajnik v Sežani sklical zborovanje kraških veljakov iz sežanske okolice. Agitiral je od vasi do vasi od hiše do hiše, naj kmetje pridejo v velikem številu, češ, da gre za akcijo pri vladi, da odpomore deželi, prizadeti po suši. Strah pred lakoto in izgubo licenc je prignal v Sežano okoli 50 posestnikov, kčmarjev in trgovcev. Fašistovski tajnik je razložil zborovalcem, da se bo fašistovska stranka potegnila za Kraševce v Rimu; sestavila je že posebno spomenico na vlado. Toda prej je treba odstraniti veliko oviro: Kraševci so bili znani v Rimu kot veliki patrioti, ki so vzljubili Italijo. A v zadnjem času so bili prav na kraških tleh izvršeni težki politični zločini, uboj kraških Cerkenika v Skočjanu in požig otroškega vrtca v Storjah. Kraševci morajo rešiti svojo čast in obsojiti te zločine, potem je akcija za pomoč Krasu zagotovljen uspeh. Nato je fašistovski tajnik izročil enemu izmed navzočih miličnikov resolucijo, ki obsoja omenjene zločine, in mu naročil, naj gre od zborovalca do zborovalca in nabira podpise. Prvi je podpisal kavalir Mohorčič, bivši sežanski župan, za njim drugi kraški župani. Bivši župan Muha iz Lokve, napolni fašist, je grozeče motril kmete, da bi se kateri ne odtegnil podpisu.

V soboto je bila objavljena v tržaških in drugih italijanskih listih pod senzacionalnimi naslovi resolucija, sklenjena v Sežani. V resoluciji izražajo »predstavnik I. kraške cone« (fašisti so razdelili Kras v sežansko, postojnsko in nabrežinsko cono) vdanost duceju in fašizmu in ugotavljajo, da obstoji popolno soglasje med vsemi italijanskimi državljani na Krasu, to je med Italijani iz stare Italije in drugorodci ter med njimi in fašistovskim režimom; to soglasje je nujno potrebno in naj se ohrani, ker edino iz njega izvira blaginja in pravo varstvo drugorodnega prebivalstva. »Nadalje izjavljajo zborovalci svečano v imenu vsega prebivalstva, da se čisto in kategorično ločijo od onega malega števila agitatorjev, ki se morajo smatrati za sovražnike prebivalstva samega, kateremu skušajo s svojim delom le škoditi.« Resolucija obsoja nadalje umor fašista Cerkenika v Skočjanu in požig otroškega vrtca v Storjah ter zaključuje: »Zborovalci strogo grajajo slovanski tisk, ki ni čutil sloveske dolžnosti obsojiti tako krutega zločina, katerega žrtve je postal drugorodec, in izjavljajo, da ta tisk ne izraža čustev delovnega in mirnega prebivalstva na Krasu.« Sledi 48 podpisov, izmed katerih naj navedemo le nekaj prvih. (Kav. Ludovik Mahorčič; Josip Vran, bivši župan v Tomaju; Anton Muha, bivši župan v Lokvi; Josip Meden, bivši župan v Senožečah; Ivan Ceh, bivši župan v Rodiku; Franc Stolla, bivši župan v Sežani; Josip Skerlj, bivši župan v Skopem; Teodor Compare (prej Kompare), podežlat v Dutovljah; Ferdinand Zivec, bivši župan v Skopem; Josip Zvab, bivši župan v Dutovljah; Anton Čefuta, bivši župan v Povirju; Alojzij Kos, bivši župan v Storjah; Josip Vrabc, bivši župan v Koprivi; Franc Fabjan, bivši župan v Avberju; Josip Gerbec, bivši župan v Tomaju itd.)

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Oblačno, včasih dež z nevihto, znižanje temperature. Južne Alpe: Večinoma jasno in toplo.

Kaj mislimo mi

Čudno, čudno

»Narodna banka« je dobila novega guvernerja v osebi industrijca in finančnika g. Ignata Bailonyja. »Jutro« je tega gospoda grdo napadlo. Mi ga ne poznamo, mislimo si pa, da mora biti že precejšen mož in strokovnjak. Kajti za guvernerja »Narodne banke« so kandidature hujše in močnejše kot za samega ministra. Kdor je iz te množice poklicanih tudi izvoljen, mora imeti odprto glavo in močna pleča. Se bolj pa nam odpre oči mnenje slovenskih gospodarskih krogov, ki je čisto drugačno kot pa ga označuje »Jutro«. To mnenje dokazuje, da je »Jutro« napad čisto navadna SDSarska farsa, izbruh strankarske strasti, ki tudi »Narodne banke« ne more pustiti pri miru.

Zveza industrijcev v Ljubljani je poslala n. pr. g. Bailonyju sledečo brzojavko:

Velepoštovani gospod Ignat Bailony, guverner Narodne banke, Belgrad.

Vsa slovenska industrija je sprejela vest o Vašem imenovanju guvernerjem Narodne banke z radostjo, s ponosom in navdušenjem ter Vas prosi, da sprejmete njene iskrene čestitke. Globoko smo uverjeni, da zavzame to visoko mesto mož izrednih zmožnosti, ki bo z bogatim svojim znanjem in z modro energijo vodil prominenten zavod v trajno korist naroda in države. Posebej Vas pozdravljamo kot predsednika Centrale industrijskih korporacij in Vas prosimo, da ostanete še naprej prvomestnik industrije vse kraljevine. Ponavljamo najlepše čestitke in Vam želimo mnoga leta uspeha in sreče. — Zveza industrijcev: Predsednik Hribar, tajnik Suklje.

Ali je »Kmetijska družba« politična organizacija SKS?

Združene kmetijske podružnice Gorenjske vabijo na tako zvani kmetijski praznik na Bledu, ki je političen shod SKS, to je shod radičevcev. Kar je v zvezi s tem političnim shodom, je samo plašč, pod katerim so mogli voditelji za lase privleči razloge, da se od državne uprave izvabili polovično vožnjo za ta politični shod. Organizacije Kmetijske družbe se torej neženirano stavljajo v službo politične stranke. In to ne samo enkrat, to traja že leta in leta. Ali bodo merodajni politični in upravni činitelji že enkrat uvideli, da se eminentno kmetijska ustanova zlorablja v čisto politične namene? Kako dolgo bomo to še trpeli?

Strahoviti klerikaleci in Janez Ažman. Janez Ažman si domišlja, da se oblastni odbor zanj toliko briga, da ga je odstavil kot župana v Lescah. Mi smo o tem vprašali na merodajnem mestu in dobili tale odgovor: Oblastni odbor ni niti posredno niti neposredno vplival na razrešitev ali odstavitev g. Ažmana od županovanja. Oblastni odbor je za to odstavitev zvedel šele, ko mu je po končanem dejstvu zadevo sporočilo okrajno glavarstvo v Radovljici. Zakaj pa je bil g. Ažman odstavljen, izvedemo iz njegove izjave v »Jutru«. Takole pravi sam: »Kaj mi očitajo? Da sem imel eno žarnico, ki ni bila priključena k števcu, da sem odtrgal ploombo s števca, da sem učil ljudi, kako se da goljufati završniška elektrarna. Vse to da sem zakrivil že davno ...« »Jutro« je tej izjavi dalo naslov: »Klerikalne šikane.« Bodite uverjeni, da je klerikalcem vseeno, ali je v Lescah župan SDSar Ažman ali pa SDSar Vidic. Ni pa elektrarni in Završniči vseno, kako naročniki izpolnjujejo obveznosti napram njej. Ažmanova zadeva je torej politično zelo nedolžna in se tiče samo policijskih in sodnih oblasti.

Slovenskim duhovnikom posveča radičevski »Kmetijski list« kar dvokolonski članek. Vabi jih v KDK. Pristnejše priporočilo kot ta članek pa je v isti številki »Kmetijskega lista« dopis iz Bučke, ki dela reklamo za vstop v pravoslavno cerkev.

Komunisti in socialisti v laseh. O priliki kongresa soc. demokratičnih strokovnih zvez in nastopa delavskih sportnih in telovadnih društev v Hamburgu je prišlo med komunisti in socialisti do krvavih spopadov. Pri tem je bilo mnogo oseb ranjenih. Policija je zaprla tri osebe.

Bratiano v Milanu. Romunski ministrski predsednik Bratiano je došel v Milan.

HMELJ.

v Nürnberg, 6. sept. (Tel. »Slov.«) Dovož hmelja je znašal 500 bal, promet 300 bal. Cena tržnega hmelja 120—200, gorskega 180—200, Hallertau 240—260, Tetnang 245, Würtemberg 215. Tendence tržnega hmelja nespremenjeno mirna. Hallertau in gorski hmelj zelo čvrsta. Razpoloženje mirno.

Netka Juvančič roj. Tomšič sporoča v svojem in v imenu svojih otrok Zore in Tončka, da je danes po mukopolni bolezni preminul njih ljubljani soprog, oče in brat, gospod

Anton Juvančič

posestnik

Pogreb predragega rajkega se bo vršil v soboto 8. septembra ob 4 popoldne iz hiše žalosti št. 26.

Videm ob Savi, 6. septembra 1928.

Sveta življenje in vrvenje

»Nравne« lastnosti nekaterih živali

Psiholog dr. James Leuba, Pennsylvania, razpravlja v časopisu »Harper's Magazine« o vprašanju, če imajo živali нравni čut. Med drugim pravi:

Mnogi naših zakonov se tičejo varstva lastninske pravice. Tudi mnoge živali branijo svojo lastnino. To je opaziti že pri ribah, a se pri višje razvitih živalih čimdalje bolj stopnjuje. Mnoge vrste ptic ne branijo samo svojega gnezda kot svoje lastnine, marveč hočejo imeti samo zase tudi celo okolico, najsi bo to že grm, drevo ali majhen ribnik. Nekateri orli ne marajo nobenih tekmecev v svojih loviščih.

Med opicami se razteza lastninska pravica na jako neznatne predmete. Krehm pripoveduje o pavljanu, ki se je zelo zanimal za pločevinasto skatlo, ki jo je ponoči jemal na svoje ležišče in jo sploh imel za svojo lastnino. Alverdes je poznal ujetu opico, ki se je igrala z žogami, zamaški itd. in vsakemu zelo zamerila, ki se je te stvari dotaknil. Iz tega bi se dalo sklepati, da imajo tudi živali nekaj čut za lastninsko pravico.

Dalje pravi dr. Leuba: Če gospodar kara svojega psa, potem ta ne zbeži od njega, kar bi pač storil, ako bi se bal samo biča; pes marveč ostane in se ponižno prosič plazi celo vedno bliže h gospodarju ter mu skuša lizati roke. To pač ni samo strah pred kaznijo. — Prof. Köhler iz Berlina, ki je več let prebil na Teneriffi s tropom šimpanzov, poroča: Ko je nekega dne krmil živali, ki so čepale tesno okoli njega, je neka samica neki šibkejši živali pred nosom vzela zaloga. Profesor jo je zato klofnil po glavi. Na opico, ki je bila topot prvič kaznovana, je to strahovito delovalo. Izvil se ji je pretresujoč krič in vsa trda od strahu je strmela v profesorja. V naslednjem trenutku pa je vsa iz sebe objela profesorja okoli vratu in se pomirila šele polagoma, ko jo je tapljal in tolažil. To gotovo ni bil naveden izraz strahu. Kar burja psa in opico, ni strah pred telesno bolečino, marveč ista moralna bolečina, ki pretresa otroka, če so ga postavili v kot, to je bolečina, da so ga zavrnili od sebe tisti, ki jih ljubi.

Istotako ne najdemo nesebične ljubezni in velikodušja samo pri ljudeh, marveč tudi pri višjih živalih. Med ptic najdemo lastnosti, ki jih pri ljudeh imenujemo nagnjenje in nežnost. Pripravljenost za medsebojno pomoč je najbolj razvita pri opicah in slonih. Mnogokrat so opazovali, da so ranjenemu slonu njegovi drugovi prihiteli na pomoč in ga podpirali. Če je padel, je nekaj slonov pokleknilo poleg njega in mu podložilo čelane, drugi sloni pa so ga objeli z rilcem okoli vratu in ga tako skušali dvigniti.

Še vidnejša je medsebojna simpatija in pomoč v sili pri opicah. Tomanes pripoveduje: Mlad gibbon je padel z drevesa in si zvinil sprednjo nogo. Ostale opice so mu nato izkazovale vso mogočo pozornost, posebno pa neka stara samica, ki mu pa ni bila v sorodu. Ob krmiljenju je vedno prvo banano, ki jo je dobila, nesla pohablencu. Če je pohabljenec bolnostno ali prestrašeno zakričal, so se takoj vse ostale opice zbrale okoli njega, mu na svoj način izkazovale sočutje, ga objemale in božale.

Ze preje navedenemu profesorju Köhlerju je zbolela ena manjših opic, »Konzul« po imenu. Nekega dne so ga odpustili iz bolnice; še ves slab, se je komaj vlekel proti svojim drugovom. Tedaj so ga zapustile moči in s pretresljivim krikom se je zgrudil na tla. Samico Tercero je krik tako presunil, da je zakričala tudi sama in tekla k malemu Konzulu. Prijela

ga je pod pazduho in ga skušala spraviti na noge, pri čemer so izražale njene poteze največjo skrb.

Opice pomagajo druga drugi ob vseh mogočih prilikah. Ako je katera kaznovana, ji ne izkazujejo samo pasivnega sočutja, marveč skušajo kaznovanje preprečiti in zadržati roko kaznovalca.

Hvaležnost je druga lastnost, ki so jo opazovali pri opicah. Prof. Köhler poroča, kako sta ostala nekoč dva šimpanza ob dežju in viharju po pomoti zunaj, ker so bila vrata njune kletke zaprta. Našel ju je vsa mokra in pobita pred vrati, ko je šel slučajno mimo. Odprl jima je vrata, a šimpanza nista takoj planila v zavetišče, marveč sta se preje z viharjem objemom zahvalila svojemu dobrotniku.

Če bi hoteli še popolnejše odkriti čustveno življenje opic in pisati o njihovem srdu, strahu, mrznji, ljubosumnosti, potem bi prišli do istega sklepa kakor psihologi: da so opice po svojem čustvenem življenju človeku zelo blizu. Seveda pa pri živalih o zavestni morali, o spoznanju dobrega in hudega ne more biti govora. Vse njihovo ravnanje urejuna nagon in socijalna izkušnja.

Prof. Cankov, predsednik bolgarskega parlamenta, znan kot skrajni nasprotnik agrarcev in komunistov, ki ima važno vlogo v bolgarski politiki.

Po nedolžnem obsojen umora

V Kufsteinu v Avstriji je orožništvo aretiralo nekega posestnika Petra Siebererja, katerega je našlo, ko je peljal na svojem vozu neko truplo. Pri zaslišanju je Sieberer dejal, da je truplo njegovega brata, ki je padel s postelje in nato še nekaj časa živel. Da bi ga spravil k zdravniku, ga je naložil na voz, kjer je med potjo umrl. Zdravniška preiskava pa je dognala, da je mrtvec zgrbil življenje že pred tremi dnevi. Ker je Peter Sieberer prišel pri zaslišanju v nasprotju sam s seboj, je bil osumljen, da je izvršil umor nad svojim bratom. Umor je bil podkrepjen s tem, da so našli na trupu sledove, kakor da bi bilo zadavljeno, in sledove vbojiljave z iglo. Peter je romal v zapor. Nato so pozvali iz Inomosta vseučiliškega profesorja dr. Maixnerja, ki je truplo obduciral. Profesor je ugotovil, da je Alfonz Sieberer umrl naravne smrti in da ga je zadela kap. Ni se moglo pa še pojasniti, odkod rane na trupu. Petra Siebererja so vnovič zaslišali in sedaj je nesrečnež priznal, da je bil brat že tri dni mrtev in da ga je našel brez sledu življenja poleg postelje. Ko je padel s postelje, se je ranil ob nekem zaboju. Peter je svojega brata Alfonza imel zelo rad in je mislil, da ga bo spravil k živ-

ljenju, ker se mu je zdel le navidezno mrtev. Zato ga je masiral, davil in končno zbadal z iglo, da bi ga prebudil. Smrt bratovo je zakril radi tega, ker ni hotel pustiti, da ga pokopljejo. Šele tretji dan se je odločil, da gre z njim k zdravniku. Ker so se nadaljnje preiskave strinjale z novo Petrovo izpovedjo, je bil Peter mesto v zapor spuščen na domače polje, da ga naprej obdeluje.

Mesto s knjigo, z revolverjem v šolo

Na eni izmed berlinskih realk se je ob začetku letošnjega leta dogodil slučaj, ki kaže, kako priljubljen je revolver že med šolsko mladino. Komaj je zabrel šolski zvonec in oznanil glavni odmor, že je skočil 16 letni dijak Schuhmann, sin nekega gimnazijskega ravnatelja iz svojega sedeža, potegnil revolver in letel z njim na hodnik. Na hodniku je grozil, da ustrelj vsakogar, ki bi mu nasprotoval. V velikanskem razburjenju so bežali učenci na vse strani. Končno je bila pozvana rešilna postaja. Ko so mladega dijaka privedli na policijo, je popolnoma obnemogel. Izgovarjal se je, da ga je nekaj napadlo tako, da je moral nekaj storiti. Na zavodu je bil pred tremi leti kaznovan in to — po njegovem zatrjevanju — po krivici. Od tedaj naprej ga pa preganja misel, da se mora maščevati. Tudi oče je potrdil sinovo izpoved in dijak je ostal nekaznovan.

Davek na kratka krila

Župan mesta Amenraleio v španski pokrajini Bajadóz si je belil glavo, kako priti do kritja izdatkov z novimi davki. Pri tem mu je padla v oči ženska nečimernost in je prišel na misel, da bo dobil mnogo denarja, če občina predpiše gotovo dolžino kril in rokavov. Izterjevalci davkov hodijo okrog z mero in katera dama ni napravljena po predpisih, jo ustavijo, zahtevajo od nje davek in jo dajo na seznam tistih, ki smejo nositi še en mesec prepovedano obleko. Toda dame so trmaste in raje plačajo davek, kot bi nosile obleko po županovih predpisih. Župan pa pravi, da mu je tudi to prav, ker mu na ta način vlecce novih dohodkov ne bo zlepa usahnil.

Kako dobiš obleko zastonj

Nek Dunajčan je tako pogruntal: Na sebi je imel edino zelo strgano obleko; vrhu tega pa tudi perilo ni bilo več zdravo. Nekega dne je vrgel vse proč in dirjal v Adamovi obleki po cesti. Roka pravice ga je imela hitro v rokah in stražnik si ni znal pomagati na drug način, kakor da mu je posodil svoj dežni plašč in ga gnal na policijsko stražnico. Zlikovec je pravilno računal. Policija ga ni mogla odpustiti v takem stanju in mu je pribavila kolikor mogoče dobro obleko. Sicer je imel opravičiti še s sodiščem in je izgubil za nekaj časa prostost, do nove obleke pa je le prišel.

80.000 mark za doktorat

Nemški listi poročajo o škandalu na univerzi v Würzburgu, ki je podelila časten doktorat berlinskemu trgovskemu svetniku in posestniku hotela »Excelsior« Kurtu Elschnerju. Med profesorji na univerzi v Würzburgu je nastala prava bitka, ki je imela za posledico, da je profesor zgodovine dr. Crust izstopil iz znanstvenega kroga in navedel razloge svojega koraka. Ta njegova spomenica je zašla končno v tisk in tako se je zvedelo, da je Kurt Elschner ponudil najprej 50.000 mark za znanstvene namene, če se mu podeli častni doktorat. Na podlagi te ponudbe so se vršila nadaljnja pogajanja in posvetovanja, ki so imela namen, da bi izsilila čim večji honorar. Univerza je zahtevala 80.000 mark. Petdeset jih je šlo za astronomske in trideset za zemljepisni institut. Pred to razdelitvijo se je vršila srdita zakulisna borba, kako bi prišli tudi drugi oddelki do deležev na honorarju. Kurta Elschnerja je sicer doktorat stal drago, dobi ga je pa le.

Najdražja žepna ura v Ameriki

Na svojem potovanju po Evropi je kupil ameriški milijonar E. Videner iz Filadelfije v Parizu neko dragoceno švicarsko uro, za katero je dal 800 dolarjev ali približno 45 tisoč dinarjev. Ko je stopil na svojem povratku milijonar iz ladje, je popolnoma pozabil na svojo uro, ki jo je imel v malem žepu telovnika. Carinski uradnik je vprašal, če ima kaj carini podvrženega s seboj. Videner se na ničesar ni spomnil. Carinski uradnik je nato preiskal milijonarja in je našel na žepno uro. Milijonarju je naložil kazen, ki je znašala 2000 dolarjev ali 112.000 dinarjev. Pa kakor mu takrat, ko je v Parizu kupil uro, ni prišlo na misel, da je to nekaj dragega, tako se tudi sedaj ni zmenil za dolarje, katere je plačal kot kazen. Najbrže je imel zavest, da poseduje sedaj najdražjo uro v Ameriki.

Po štirinajstih letih iz ujetništva

Na Gornjem Štajerskem v vasi Goldenös v Avstriji se je razširila čudna novica. Nek posestnik Kuhn se je vrnil iz ruskega ujetništva, kjer je bil 14 let ujet. V vojno ujetništvo je prišel l. 1914 neposredno po prvih spopadih na ruski fronti. Domača oblastva so ga proglasila za mrtvega in njegova žena se je, kajpada, drugič poročila. Moža je vse to zlezilo in sedaj hoče prodati vso kmetijo, ki je njegova lastnina, in se vrniti nazaj v Rusijo,

V dveh ~ treh urah

Ali je Amundsen mrtev? Ko dobiva norveško zunanje ministrstvo sožalja iz vseh krajev sveta, pa se množijo izjave strokovnjakov, ki trdijo, da še ni izgubljen zadnje upanje, da je Amundsen še pri življenju. Najden kos njegovega zrakoplova je treba preje strokovnjaško preiskati in dokler se to ne zgodi, bo tudi ruski lomilec ledu »Krasin« nadaljeval s svojim delom.

Mussolini pošilja celo v švico oborožene italijanske vojake — tako so ugotovila švicarska oblastva ob zadnjem dogodku z Rossijem. Italijanski vojaki so se pripeljali na motornem čolnu.

V Dortmundu v Nemčiji je včeraj nek 16 letni Ernest Bregortz streljal na svojo mater, ki je ležala v postelji, in jo tudi dejansko ubil. Pri zaslišanju je izjavil, da je streljal na svojo mater radi tega, ker mu ni dovolila, da bi postal šofer.

Zdravnik-morilec, Dr. Bougrat, ki je bil pred poroto v Aixu obsojen radi tega, ker je neko svojo pacientko umoril in oropal, obsojen na dosmrtno ječo, je te dni izginil iz zaporov.

Na Dunaju je včeraj tonil v Donavi nek otrok. V bližini se je nahajal skladiščnik Neješleba, ki je skočil v vodo za otrokom, ga dobil v roke, plaval z njim nasproti bližnji ladji, kjer ga je oddal. Medtem pa ga je zagrabil val in ga odnesel. Otrok je bil rešen, rešitelj pa je utonil.

Znani prekoceanski letalec Levine je hotel včeraj oditi nazaj v Ameriko in se vkrcati v Cherbourg, kamor je poletel z letalom. Pri legitimiranju se je ugotovilo, da nima potnega lista in da ni v redu kontrolna knjiga njegovega letala. Oblasti so njegovo letalo zaplenile, njegovi spremljevalci so se dali na razpolago sodišču, Levine pa je prišel pod policijsko kontrolo.

»Daily Express« poroča, da je »S. 5.«, najhitrejši zrakoplov sveta, prestal svojo preskušnjo in letel 580 km na uro.

Pariški bivši svetovni mojster v boksu Fred Gethonel se je sedaj obesil v svojem stanovanju. V zadnjem času ga je neprestano trlo pomanjkanje.

V Londonu so imeli predvčerajšnjim priliko opazovati ogromen požar. Gorela je palača londonske družbe, ki se peča s petrolejskimi in gumijskimi materialami. Ker je imel ogenj dovolj netiva, je bila vsaka pomoč brezuspešna.

Iz Koreje se poroča, da je pri zadnjih silnih poplavih našlo v vodi 900 ljudi svojo smrt. Tudi po uradnih poročilih je škoda neizmerna.

Anekdote in dovtili

Tolstoj je živel s svojo družino kot strog vegetarijanec na Jasnaji Poljani. K njemu je prišla na obisk stara teta, ki pa je nasprotno zelo rada uživala mesne jedi. Ko je bilo kosilo že pripravljeno, je našla stara dama privezana na njenem stolu petelinčka in Tolstoj jo je na posebno vljuden način opozoril: »Petelinček je za Vas, toda Vi ga morate pač sami zaklati, ker mi vsi skupaj nimamo toliko korajže.« Sedaj je vpadla korajža tudi stari dami, ki se je zadovoljila z vegetarijansko hrano.

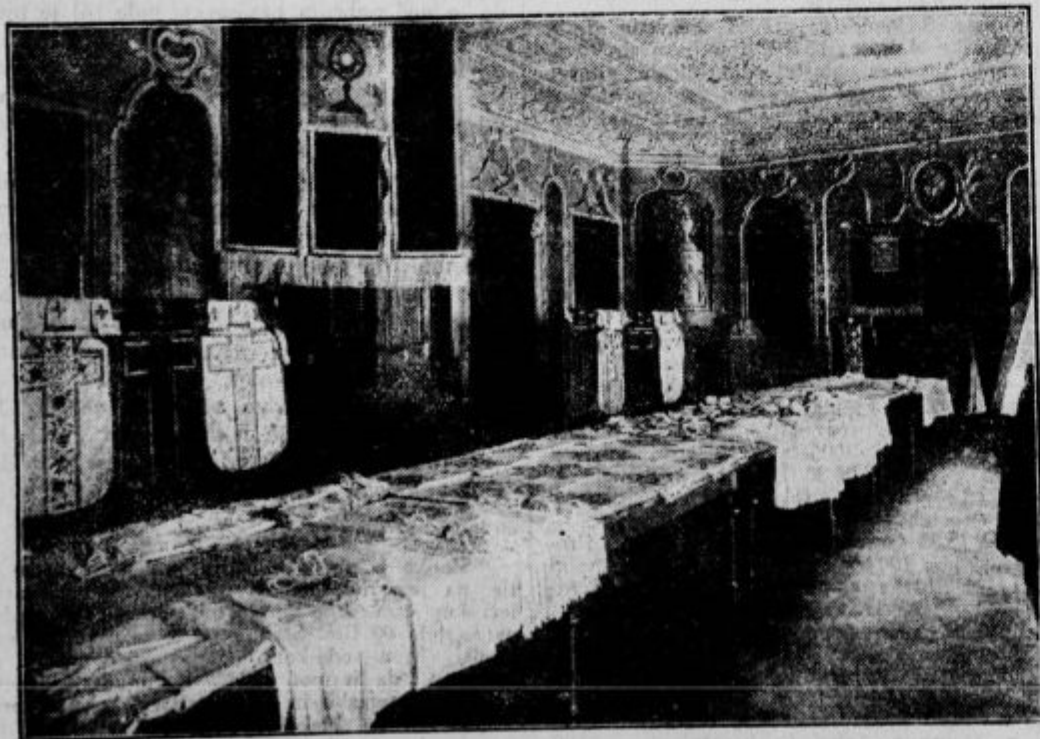
Anatole France je iskal v Bretagni stare stvari. V neki mali vasi je naenkrat zbolel in slavnemu pisatelju ni ostalo drugega, kakor da poišče preprosto gostilno, se vleže v posteljo in pokliče zdravnika. Zdravnik je res prišel po treh dneh in je pomiril pisatelja: »Sedaj ni tako hudo. Jaz sem bil tudi enako bolan na isti bolezni in vendar nisem umrl.« Stokajoč ga je zavrnili stari skeptik: »Da, da, toda vi ste imeli drugačnega zdravnika.«

Kristan Bernard je ostal nekega dne precej dolgo v zakotni pariški gostilni. Ko je hotel iti proti jutru domov, ni bilo dobiti daleč naokoli nikakega avtotaksija. Končno se je prizibala stara kočija s kljusetom, ki je služil najbrže že v napoleonskih vojskah. Pa tudi voznik sam ni bil mnogo mlajši. Bernard se je nekaj časa obotavljal, potem pa je poklical izvoščka in tako sta se počasi zibala po mestu. »Kam?« je zategnjeno vprašal voznik. »Peljite me k najbližjemu zbirališču izvoščkov.«

Dama hoče v kino in vzeti psa s seboj. Vratar je ne pusti. Razburjeno mu vrže dama v obraz: »Kakšen nesmisel je spet to? Kaj pa more film škodovati tako malemu psu.«

»Gospod, vi ste se vsedli na moj klobuk!«
»Kakšna sreča! Jaz sem pa že mislil, da sem se na svojega.«

Razstava cerkvenih oblačil v ljubljanski škofijski palači.
Razstava je odprta vsak dan od 8 do 12 dopoldne in od 2 do 6 popoldne.

